

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA**

Na temelju članka 66., stavka 4., Zakona o sustavu civilne zaštite («Narodne novine«, broj 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, 114/22), ministar unutarnjih poslova donosi

**ODLUKU
o donošenju programa edukacije građana o sustavu civilne zaštite**

I.

Donosi se program osposobljavanja pripadnika i sudionika sustava civilne zaštite pod nazivom „Program edukacije građana o sustavu civilne zaštite“.

II.

Program osposobljavanja iz točke I. sastavni je dio ove Odluke.

III.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

KLASA: 240-08/23-01/4
URBROJ: 511-01-315-23-23
Zagreb, 9. kolovoza 2023.

POTPREDSJEDNIK VLADE I MINISTAR

dr. sc. Davor Božić

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

PROGRAM EDUKACIJE GRAĐANA
O SUSTAVU CIVILNE ZAŠTITE

Zagreb, kolovoz 2023. godine

S A D R Ž A J

1. OPĆI PODACI O PROGRAMU	2
1.1. CILJANA SKUPINA	2
1.2. CILJ EDUKACIJE	2
1.3. POTREBNO ZNANJE I DRUGI UVJETI ZA POHAĐANJE.....	2
1.4. TRAJANJE EDUKACIJE	2
1.5. VELIČINA SKUPINE	3
1.6. POSEBNI ZAHTJEVI	3
1.7. NOSITELJI PRIPREME, ORGANIZACIJE I PROVEDBE	3
1.8. FINANCIRANJE	3
1.9. OSOBA ZA KONTAKT	3
2. NASTAVNI PLAN I PROGRAM EDUKACIJE	4
2.1. SADRŽAJ NASTAVNOG PROGRAMA	4
2.2. TEMELJNE POSTAVKE	4
2.3. OPIS ISHODA UČENJA - EDUKACIJE POLAZNIKA	4
2.4. KONCEPT NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA	4
2.5. NASTAVNI PLAN	5
2.6. NASTAVNI PROGRAM	6
2.7. MATERIJALNO TEHNIČKI UVJETI IZVOĐENJA	8
2.8. NAČIN UTVRĐIVANJA MATERIJALNO TEHNIČKIH UVJETA	8
2.9. KADROVSKI UVJETI	8
2.10. LITERATURA	8
3. TERMINI	8

1. OPĆI PODACI O PROGRAMU

Program edukacije građana o sustavu civilne zaštite težišno obuhvaća upoznavanje građana sa opasnostima i rizicima od nastanka velikih nesreća ili katastrofa te sa organizacijom sustava civilne zaštite za provedbu mjera i postupaka zaštite i spašavanja, sa naglaskom na samopomoć i uzajamnu pomoć i druge postupke građana prije i za vrijeme velikih nesreća i katastrofa.

1.1. CILJANA SKUPINA

Ciljana skupina na koju se odnosi ovaj Program edukacije je sve punoljetno, poslovno sposobno stanovništvo u Republici Hrvatskoj, uz izuzetak onih osoba koje se profesionalno bave zaštitom i spašavanjem u svojoj redovnoj djelatnosti, uz pretpostavku da su za takvu djelatnost adekvatno osposobljeni.

Edukacija građana mlađih od 18 godina, odnosno predškolskog i školskog uzrasta, vrši se temeljem posebnog programa prilagođenog njihovom uzrastu.

1.2 CILJ EDUKACIJE

Cilj edukacije građana je educirati ih o uzrocima i vrstama opasnosti koje mogu izazvati veću nesreću ili katastrofu općenito, a s posebnim naglaskom na opasnosti koje, u skladu s Procjenom rizika, najviše ugrožavaju pripadnike educirane skupine na području njihovog mjesta boravka i rada.

Nadalje, cilj ih je educirati o tome kako se pripremiti za slučaj opasnosti, kako prepoznati ili kako dobiti informaciju o opasnosti, što i kako činiti u slučaju prijetnje od nastanka opasnosti, tijekom trajanja opasnosti te nakon prestanka opasnosti, kako i koje mjere osobne zaštite i uzajamne zaštite provoditi, koje postupke samopomoći i uzajamne pomoći provoditi i na koji način, te od koga i kako zatražiti pomoć.

1.3. POTREBNO ZNANJE I DRUGI UVJETI ZA POHAĐANJE

Minimalni uvjeti koje moraju ispunjavati polaznici predmetne edukacije su:

- punoljetnost,
- poslovna sposobnost.

1.4. TRAJANJE EDUKACIJE

Edukacija traje tri nastavna sata (135 minuta). U praksi, edukaciju pojedine grupe najbolje je planirati dogovorom sa predstavnicima educirane skupine, temeljno u popodnevnim satima u neradno vrijeme i vikendom.

1.5. VELIČINA SKUPINE

Veličina skupine ovisi od prostornih mogućnosti za izvođenje edukacije, ukupnog broja osoba koje treba educirati i materijalno tehničkih pomagala u provođenju edukacije (razglas, projekcijska tehnika, i dr.).

Preporučena veličina skupine je od 20 do 40 polaznika edukacije.

1.6. POSEBNI ZAHTJEVI

Ukoliko je moguće, polaznike edukacije grupirati prema dobnim skupinama i predznanju o materiji na koju se edukacija odnosi, a predavač će u skladu s tim prilagoditi svoje izlaganje.

Predavač će proširiti i dodatno pojasniti teme koje se odnose na dominantne opasnosti koje se očekivano (u skladu s Procjenom rizika) mogu javiti na području života i rada polaznika edukacije.

Radi lakšeg praćenja predavanja i mogućnosti utvrđivanja spoznaja stečenih kroz edukaciju, te radi mogućnosti obnavljanja naučenog u bilo kojem trenutku nakon edukacije, prije početka predavanja svakom od polaznika uručiti brošuru ili drugi nastavni materijal –u kojem su ukratko na popularan način obrađene teme edukacije.

1.7. NOSITELJI PRIPREME, ORGANIZACIJE I PROVEDBE

Koordinator pripreme i provedbe edukacije za građane je nadležni Područni ured za civilnu zaštitu a organizator je nadležna jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave, pravna osoba te udruga, za svoje građane, djelatnike, korisnike ili članove.

Organizator putem dostupnih javnih medija, društvenih mreža, pošte ili drugih sredstava javne ili interne komunikacije upućuje prvu obavijest i poziv polaznicima najkasnije 30 dana prije održavanja edukacije, koju po potrebi ponavlja još nekoliko puta do početka edukacije.

1.8. FINANCIRANJE

Troškove edukacije snosi organizator a oni obuhvaćaju troškove vezane uz osiguranje prostora te potrebne tehnike i materijala za edukaciju kao i mogućih troškova prijevoza vezane uz dolazak polaznika na mjesto edukacije.

1.9. OSOBE ZA KONTAKT

Područni ured za civilnu zaštitu i organizator dužni su odrediti osobu za kontakt, te o tome na prikladan način obavijestiti polaznike. Te osobe će s njima kontaktirati u svezi priprema za edukaciju i biti im na raspolaganju na mjestu i u vremenu izvođenja edukacije.

2. NASTAVNI PLAN I PROGRAM EDUKACIJE

2.1. SADRŽAJ NASTAVNOG PROGRAMA

Sadržaj nastavnog programa obuhvaća teme o pravima i obvezama građana u sustavu civilne zaštite te o načinu postupanja građana u slučaju opasnosti prirodnog ili civilizacijskog porijekla čija pojava je vrlo vjerojatna na području Republike Hrvatske. Program je prilagođen potrebama građana Republike Hrvatske i predviđenom broju nastavnih sati te se stoga polaznicima edukacije daju samo osnovna znanja o pojedinoj temi.

2.2. TEMELJNE POSTAVKE

Prava i obaveze građana Republike Hrvatske s područja sustava civilne zaštite propisana su člancima 43. do 45. Zakona o sustavu civilne zaštite (NN 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, 114/22), a prema odredbama stavka 1. i 2. članka 43., svaki građanin ima obavezu provoditi mjere osobne i uzajamne zaštite i sudjelovati u aktivnostima civilne zaštite, te ih je je za isto potrebno osposobljavati pod uvjetima propisanim spomenutim zakonom i podzakonskim propisima.

Edukacija građana o opasnostima prirodnog ili civilizacijskog porijekla podrazumijeva usvajanje znanja koja će pomoći svakom od njih da u okviru svojih mogućnosti poduzme postupke i mjere zaštite i samozaštite prije nastupa opasnosti, tijekom njihovog trajanja i nakon prestanka opasnosti.

Cilj edukacije je osposobiti građane da budu sudionici sustava civilne zaštite za provedbu mjera od uočavanja i otkrivanja potencijalnih opasnosti, njihove dojave nadležnim službama do pravilnog postupanja, samopomoći i pružanja uzajamne pomoći drugima tijekom trajanja opasnosti i nakon prestanka iste.

2.3. OPIS ISHODA UČENJA - EDUKACIJE POLAZNIKA

Polaznici programa po završetku programa biti će u stanju prepoznati potencijalni rizik za nastanak nesreće ili katastrofe, o tom riziku ili uočenoj nastaloj nesreći ili katastrofi izvijestiti nadležne službe, te u granicama svojih mogućnosti djelovati samozaštito i sudjelovati u uzajamnoj zaštiti.

2.4. KONCEPT NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA

Nastavni plan i program edukacije građana koncipiran je kroz četiri nastavne cjeline, od kojih prve tri sadrže nekoliko nastavnih tema, dok četvrta cjelina nije unaprijed tematski određena već se njome osigurava dodatno potrebno vrijeme za detaljniju razradu tema o opasnostima po odabiru organizatora od posebnog značaja za lokalnu sredinu.

Prvom nastavnom cjelinom, polaznike edukacije uvodi se u problematiku sustava civilne zaštite građana te im se daju opća znanja primjenjiva prilikom bilo koje vrste opasnosti. Nadalje kroz drugu i treću nastavnu cjelinu obrađuju se teme o provođenju mjera zaštite i spašavanja od, u Republici Hrvatskoj, najčešćih opasnosti prirodnog i civilizacijskog porijekla.

Kako je rizik od pojedine opasnosti u različitim dijelovima Republike Hrvatske neujednačen, dužnost je predavača da proširi temu o opasnostima čijem su riziku polaznici grupe koju educira posebno izloženi. Vrijeme potrebno za proširenje teme o posebnom riziku osigurano je četvrtom nastavnom cjelinom.

Edukacija se provodi grupno, teorijskim izlaganjem predavača, frontalnim oblikom nastave s jednosmjernom a povremeno i interaktivnom komunikacijom.

2.5. NASTAVNI PLAN

Red. broj	NASTAVNA CJELINA NASTAVNA TEMA	Broj nastavnih sati
I.	OPĆENITO O SUSTAVU CIVILNE ZAŠTITE	45 min
1.	Pravne osnove i ustroj sustava civilne zaštite	
2.	Opće preporuke, prava i obaveze građana u slučaju hitnih situacija	
II.	ZAŠTITA I SPAŠAVANJE OD PRIRODNIH NESREĆA	30 min.
1.	Postupak u slučaju potresa	
2.	Postupak u slučaju poplave	
3.	Postupak u slučaju požara	
III.	ZAŠTITA I SPAŠAVANJE OD CIVILIZACIJSKIH NESREĆA	30 min.
1.	Postupak u slučaju radiološke opasnosti	
2.	Postupak u slučaju nesreće s opasnim tvarima u procesu proizvodnje, skladištenja ili prijevoza	
3.	Postupak u slučaju ratnog djelovanja	
IV.	REZERVNO VRIJEME ZA TEMU OD LOKALNOG NAČAJA	30 min.
UKUPNO		3

2.6. NASTAVNI PROGRAM

I. OPĆENITO O SUSTAVU CIVILNE ZAŠTITE

- 1. Pravne osnove i ustroj sustava civilne zaštite**
 - 1.1. Zakon o sustavu civilne zaštite – nositelji i snage sustava civilne zaštite, prava i obaveze građana, obveze JLPRS;
 - 1.2. Zakon o sustavu civilne zaštite – mjere civilne zaštite, obveznici, postrojbe i stožeri civilne zaštite;
 - 1.3. MUP, Ravnateljstvo civilne zaštite – ustroj i djelatnost ustrojstvenih jedinica na državnoj i lokalnoj razini;
- 2. Opće preporuke, prava i obaveze građana u slučaju hitnih situacija**
 - 2.1. Osobne i obiteljske pripreme za slučaj opasnosti;
 - 2.2. Uočavanje opasnosti, način i postupak prijave opasnosti;
 - 2.3. Uloga i zadaće centara 112 – pozivi građana prema žurnim službama;
 - 2.4. Načini obavješćivanja građana o opasnosti;
 - 2.4. Postupak građana na znak ili obavijest o opasnosti;
 - 2.5. Postupanje po mjerama civilne zaštite;
 - 2.6. Obaveza u slučaju evakuacije ili mobilizacije od strane djelatnika RCZ s posebnim ovlastima i odgovornostima;

II. ZAŠTITA I SPAŠAVANJE OD PRIRODNIH NESREĆA

- 1. Postupak u slučaju potresa**
 - 1.1. Što je potres – uzroci i posljedice, područja s povećanom opasnošću;
 - 1.2. Prije potresa – mjere u domaćinstvu za smanjenje posljedica potresa;
 - 1.3. Postupak tijekom potresa, u zatvorenom, na otvorenom, u vozilu koje se kreće, domaće životinje i kućni ljubimci;
 - 1.4. Postupak poslije potresa;
- 2. Postupak u slučaju poplave**
 - 2.1. Vrste poplava, uzroci njihovog nastanka i posljedice, područja s povećanom opasnošću;
 - 2.2. Obaveze građana u obrani od poplava;
 - 2.3. Opasnosti uzrokovane poplavom i mjere zaštite;
 - 2.4. Oblici samopomoći i uzajamne pomoći;
 - 2.5. Zaštita i spašavanje poplavom neposredno ugroženog građana, materijalnih dobara i domaćih životinja;
 - 2.6. Pomoć poplavom izoliranom stanovništvu;
- 3. Postupak u slučaju požara**
 - 3.1. Uzroci nastanka požara u domaćinstvu;
 - 3.2. Uzroci nastanka požara na otvorenom prostoru, područja s povećanom opasnošću;
 - 3.3. Mjere preventivne samozaštite od nastanka požara;
 - 3.4. Opasnosti i mjere zaštite od eksplozije i požara plina u domaćinstvu;

- 3.5. Posebne opasnosti kod požara;
- 3.6. Vrste gorivih tvari i sredstava za gašenje te njihova uporaba kod malih početnih požara;
- 3.7. Postupak kod požara u zatvorenom prostoru;
- 3.8. Postupak kod požara na otvorenom prostoru;

III. ZAŠTITA I SPAŠAVANJE OD CIVILIZACIJSKIH NESREĆA

1. Postupak u slučaju radiološke opasnosti

- 1.1. Mogući izvori radiološke opasnosti (posebno nuklearne elektrane), vrste i posljedice zračenja;
- 1.2. Načini saznanja o radiološkoj opasnosti;
- 1.3. Mjere samozaštite i zaštite;
 - sklanjanje
 - hermetizacija boravišnog prostora
 - jodna profilaksa
 - evakuacija
 - dekontaminacija

2. Postupak u slučaju nesreće s opasnim tvarima u procesu proizvodnje, skladištenja ili prijevoza

- 2.1. Podjela opasnih tvari, njihovo označavanje (prema ADR), njihovo djelovanje na čovjeka i okolinu te osnovni postupci samozaštite i uzajamne zaštite;
 - eksplozivne tvari
 - plinovi
 - zapaljive tekućine
 - zapaljive krute tvari
 - tvari koje mogu oksidirati
 - otrovne i zarazne tvari
 - radioaktivne tvari
 - tvari koje djeluju nagrizajuće
 - različite opasne tvari i predmeti

3. Postupak u slučaju ratnog djelovanja

- 3.1. Opasnosti za stanovništvo od djelovanja konvencionalnog pješačkog, artiljerijskog ili zrakoplovnog naoružanja;
- 3.2. Opasnosti za stanovništvo od djelovanja radiološkog, biološkog ili kemijskog oružja;
- 3.3. Načini i postupci uzbunjivanja i obavješćivanja građana o ratnim opasnostima;
- 3.4. Sklanjanje građana;
- 3.5. Evakuacija;
- 3.6. Spašavanje;
- 3.7. Pružanje prve pomoći i zdravstvene zaštite;
- 3.8. Način privremenog zbrinjavanja i osiguranje opskrbe evakuiranih građana;

2.7 MATERIJALNO TEHNIČKI UVJETI IZVOĐENJA

Program se izvodi u zatvorenom prostoru koji ima karakteristike učionice te je opremljen školskim stolicama i klupama, prozračan s adekvatnom rasvjetom i grijanjem ukoliko je potrebno, opremljen školskom pločom i svjetlom površinom za projiciranje.

Ostala nastavna pomagala (računalo s projektorom za Power Point prezentacije, zemljopisne karte, flip-chart i slično), sukladno međusobnom dogovoru osigurati će organizator ili predavač.

Ravnateljstvo civilne zaštite će osigurati, a organizator planirati, za sve polaznike edukacije dovoljan broj primjeraka brošure, koju će osoba za kontakt podijeliti polaznicima neposredno prije početka predavanja.

Organizator (osoba za kontakt) je dužan sačiniti popis sudionika osposobljavanja, te istu dostaviti provoditelju edukacije, koji je dužan ažurno voditi evidenciju o osposobljenom stanovništvu.

2.8. NAČIN UTVRĐIVANJA MATERIJALNO TEHNIČKIH UVJETA

Područni ured za civilnu zaštitu nekoliko dana prije izvođenja edukacije s osobom za kontakt organizatora neposredno i samostalno dogovara detalje oko traženih materijalnih i tehničkih uvjeta a ispunjenost istih provjerava jedan dan prije zakazanog početka edukacije. Ukoliko procjeni da neki od traženih uvjeta nije ispunjen, zatražiti će od osobe za kontakt organizatora da ga ispuni, a ako to nije moguće, pravovremeno će otkazati provođenje edukacije, uz obvezu organizatora da obavijesti polaznike.

2.9. KADROVSKI UVJETI

Edukacije mogu izvoditi predavači koji su državni službenici Ravnateljstva civilne zaštite te imaju preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij odgovarajuće grupe predmeta te radno iskustvo od najmanje dvije godine na stručnim poslovima iz područja civilne zaštite.

U edukacije se uz predavače, kao asistenti kod izvođenja pojedinih dijelova nastavnih tema, mogu uključivati pripadnici operativnih snaga sustava civilne zaštite, policije, hrvatske vojske, tijela državne uprave, pravnih osoba i udruga građana od interesa za sustav civilne zaštite.

2.10. LITERATURA

Zakon o sustavu civilne zaštite, Zakon o volontiranju, podzakonski propisi Zakona o sustavu civilne zaštite, brošura (priručnik) za građane polaznike edukacije, druge brošure i upute (letci) o postupanju u slučaju opasnosti i nesreća.

3. TERMINI

Termine održavanja edukacije međusobno utvrđuju organizator i izvršitelj edukacije. Termini se radi racionalizacije troškova načelno utvrđuju van uobičajenog radnog vremena.